

Załącznik do Uchwały Nr
XXV.11/159/2018
Rady Gminy w Szreńsku
z dnia *17 marca 2018 r.*

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2021

Wstęp.

Do zadań własnych gminy zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2016 poz. 575. ze zm.) należy opracowanie 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny. Obowiązek ten wpisuje się również w założenia ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U.2015.163 z późn.zm).

Pierwszy Program Wspierania Rodziny w gminie Szeńsk opracowano na lata 2013-2015 i został przyjęty uchwałą nr XXVI/157/2013 Rady Gminy w Szeńsku z dnia 27 czerwca 2013r. następny program został przyjęty uchwałą nr XIV/72/2016 z dnia 30 marca 2016r.

System wspierania rodziny i pieczy zastępczej utworzono ze względu na:

- dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,
- dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,
- w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy też opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Przemoc w rodzinie, uzależnienia, niezaradność i niewystarczające umiejętności opiekuńczo – wychowawcze, zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe i zła sytuacja materialno – finansowa to główne problemy dezorganizujące życie rodzinne. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018 jest utworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci oraz wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie jako podstawowej komórce społecznej, przede wszystkim w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Wsparcie rodziny powinno już być na etapie, gdy problemy się zaczynają, a przewidywany efekt – pozostanie dziecka w środowisku rodzinnym.

Podmiotem realizującym ten cel na poziomie gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szeńsku, którego podstawowym zadaniem jest bezpośrednie organizowanie i wykonywanie zadań związanych z zaspokojeniem potrzeb jednostek i rodzin pozostających w trudnej sytuacji życiowej poprzez rozpoznawanie tych potrzeb, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń w formie pieniężnej, rzeczowej i usługowej.

Jak wynika z obowiązującego obecnie stanu prawnego, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieci w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

1. PODSTAWY PRAWNE.

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2016.poz. 575 z późn.zm.);
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej (Dz.U.2016.poz. 930 z późn.zm.);
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2015.1390 późn.zm.);
4. ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2015.1286 z późn.zm.);
5. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk na lata 2016-2022 przyjętej uchwałą nr. XIX/102/2016r. Rady Gminy w Szreńsku z dnia 22 grudnia 2016r.

2. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA W GMINIE SZREŃSK

Gmina Szreńsk położona jest w części województwa mazowieckiego, w powiecie mławskim, leży na północ od stolicy województwa – Warszawy. Powierzchnia gminy wynosi ogółem 10 966 ha, tworzy ją miejscowość Szreńsk i 24 sołectwa. Liczba mieszkańców zameldowanych wynosi 4277

3. DIAGNOZA SPOŁECZNA

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych występujących w Gminie Szreńsk ze szczególnym uwzględnieniem problemu niewydolności rodzin skutkującej zabraniem dziecka z rodziny naturalnej i umieszczeniem go w pieczy zastępczej. Gmina Szreńsk jest gminą wiejską, liczącą 4277 mieszkańców. Mieszkańcy gminy znajdują zatrudnienie głównie w rolnictwie oraz małych i średnich przedsiębiorstwach i firmach. Większość zadań z zakresu polityki społecznej na szczeblu gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szreńsku. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w 2015 roku ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 206 rodzin, w 2016 roku 179 rodzin, w 2017 roku 154 rodzin.

Główne powody udzielania wsparcia osobom i rodzinom w tych latach to:

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2015r.	2016r.	2017r.	2015r.	2016r.	2017r.
ubóstwo	16	17	11	39	46	24
potrzeba ochrony macierzyństwa	51	45	35	282	247	198
w tym wielodzietność	51	45	35	298	247	198
bezrobocie	75	62	51	280	220	168
niepełnosprawność	34	31	34	108	91	99
długotrwała ciężka choroba	57	59	65	169	155	168
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	66	58	47	343	273	236
w tym						
rodziny niepełne:	19	23	15	68	81	53
rodziny wielodzietne	47	11	12	248	75	79
Przemoc w rodzinie	-	-	-	-	-	-
alkoholizm	11	7	4	29	18	5
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	1	2	7	1	5
Zdarzenia losowe	0	0	0	0	0	0

Struktura liczebności rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej:

Rodziny z dziećmi	2015r.	2016r.	2017r.
Ogółem:	132	81	66
O liczbie dzieci:			
1	24	27	17
2	34	30	23
3	17	13	14
4	42	5	7
5	3	5	5

6	2	1	0
7 i więcej	0	0	0
Rodziny niepełne	2015r.	2016r.	2017r.
Ogółem:	15	17	9
O liczbie dzieci:			
1	4	7	3
2	8	7	3
3	2	1	1
4 i więcej	1	2	2

Na dzień 31 grudnia 2017r. Gmina Szreńsk ponosiła koszty za pobyt w pieczy zastępczej w kwocie **23 545,68 zł.**

4. ANALIZA SWOT

Realizacja lokalnego programu na terenie Gminy Szreńsk

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wyszkolona kadra pracownicza • Dobra współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodziny, • Realizacja programów profilaktycznych, • Zabezpieczenie w budżecie gminy środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny, • Otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym, • Działanie lokalnych jednostek organizacyjnych, instytucji i organizacji na rzecz lokalnego wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak punktu konsultacyjnego i fachowej pomocy psychologa, • Brak wolontariatu, • Niewystarczające środki finansowe na szerszą skalę działań na rzecz rodziny,
SZANSE	ZAGROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rosnąca świadomość społeczna, • Możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • Złożoność problemów, • Niespójne przepisy prawa, • Degradacja relacji rodzinnych

5. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Skuteczne, kompleksowe wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego społecznego funkcjonowania.

Wszystkie podejmowane działania będą polegały na opracowaniu planu pracy z rodziną, którego zadaniem jest usunięcie wszystkich czynników utrudniających osobiste wychowanie własnych dzieci. Rodzina powinna w ten sposób osiągnąć podstawowy poziom stabilności życiowej, która umożliwi wychowywanie dzieci w rodzinie i nie doprowadzenie do oddzielenia dzieci od rodziców. W przypadku, gdy już taka sytuacja zaistnieje powinny być podjęte działania umożliwiające przygotowanie rodziny do przyjęcia z powrotem dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Aby zapobiegać sytuacjom, w których dzieci należy odebrać z ich naturalnego środowiska oraz aby przywrócić władzę rodzicielską rodzicom, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, rodzinie powinien zostać zatrudniony asystent rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Nie jest możliwe wspieranie rodziny bez jej zgody. W sytuacji stwierdzenia, że dana rodzina przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i odmawia udzielenia jej wsparcia, konieczne jest zawiadomienie sądu opiekuńczego, który podejmie dalsze rozstrzygnięcia, mając na względzie dobro dziecka.

6. CELE SZCZEGÓŁOWE I DZIAŁANIA DOTYCZĄCE TYCH CELÓW.

- 1. Diagnozowanie i analiza przyczyn kryzysów rodzinnych poprzez pracę socjalną i badania specjalistyczne.**
  - 1) diagnozowanie rodzin na podstawie wywiadu środowiskowego,
  - 2) praca socjalna polegająca na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, deficytów osobowościowych członków rodziny, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym,
  - 3) konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcyjność rodziny,

Podmiot realizujący: samorządowe jednostki organizacyjne i inne podmioty zajmujące się wsparciem dziecka i rodziny.

- 2. Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej.**
  - 1) zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej w ramach zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i ustawy o pomocy uprawnionym do alimentów,
  - 2) przyznawanie i finansowanie posiłku dzieciom wymagającym tej formy wsparcia,
  - 3) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia,
  - 4) promowanie korzystania ze środowiskowych form wsparcia rodziny,

Podmiot realizujący: samorządowe jednostki organizacyjne, placówki oświatowe.

- 3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny poprzez zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.**

- 1) wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną oraz współpracę z asystentem rodziny,
- 2) podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym,
- 3) zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności dostęp do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i terapeutycznego,
- 4) zapewnienie rodzinom dostęp do poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
- 5) umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy rodzin wspierających, które przy wsparciu asystenta rodziny pomagają w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Podmiot realizujący: samorządowe jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, parafie, urząd gminy,.

4. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin poprzez aktywne angażowanie ich w działania ukierunkowane na poprawę swojej sytuacji bytowej.

- 1) motywowanie członków rodziny do podjęcia działań na rzecz ograniczenia, bądź niwelowania własnych dysfunkcji np.; podjęcie terapii leczenia uzależnień – współpraca z GKRPA.
- 2) angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach, warsztatach kształtujących umiejętności planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do podjęcia pracy, w oparciu o własne zasoby,
- 3) zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej,
- 4) pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia,
- 5) prowadzenie monitoringu dzieci w rodzinach dotkniętych sytuacją kryzysową.

Podmiot realizujący: samorządowe jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, GKRPA, organizacje pozarządowe.

5. Dążenie do reintegracji rodziny poprzez poprawę sytuacji rodzinnej uniemożliwiającej powrót dziecka do rodziny naturalnej i do aktywnego uczestnictwa w życiu danego środowiska społecznego.

- 1) świadczenie pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wychowywaniu i opiece nad dziećmi w przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną,
- 2) pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowywaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin poprzez wsparcie asystenta rodziny,

Podmiot realizujący: samorządowe jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, GKRPA, służba zdrowia, policja, sądy, organizacje pozarządowe.

7. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są przede wszystkim dzieci i rodziny z terenu Gminy Szreńsk:

- przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej,
- rodziny w których występuje problem przemocy domowej, alkoholizm,
- dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych zagrożone demoralizacją.

8. REALIZATORZY PROGRAMU.

Program będzie realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Szreńsku we współpracy z instytucjami realizującymi zadania w zakresie wspierania rodziny oraz pełniącymi funkcje wspierające :

- 1) **Urząd Gminy w Szreńsku** - wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny,
- 2) **Placówki oświatowe na terenie Gminy Szreńsk** - realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych, wychowawczych, wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci; pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych; podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty,
- 3) **Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Szreńsk** – integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy; podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty,
- 4) **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szreńsku** – zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz ofiarom przemocy dostępu do specjalistycznych form wsparcia poprzez prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu; organizacja i finansowanie odpoczynku letniego z programem profilaktycznym w szczególności dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu oraz przemocą w rodzinie; wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (w tym pozalekcyjnych działań opiekuńczo – wychowawczych, kulturalno – oświatowych, sportowych i rekreacyjnych); podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty,
- 5) **Placówka służby zdrowia w Szreńsku** – opieka i profilaktyka zdrowotna; podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty,
- 6) **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mławie** – udzielanie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów dotyczących rodzin zastępczych oraz rodzin zagrożonych kryzysem, zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, udzielanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze;
- 7) **Sąd Rejonowy w Mławie** – wykonywanie działań o charakterze wychowawczo – resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń sądowych,
- 8) **Zespół Ośrodków Wsparcia w Mławie** – udzielanie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów rodzin i osób dotkniętych przemocą w rodzinie , udzielania wsparcia

psychologicznego, pedagogicznego i terapeutycznego, zapewnienie schronienia dla ofiar przemocy, podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty,

9) **Posterunek Policji w Szreńsku** – zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie Gminy Szreńsk; podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty, przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród młodzieży,

10) **Powiatowy Urząd Pracy w Mławie,**

11) organizacje pozarządowe,

12) parafia,

13) i inne.

W realizacji swoich zadań w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet, także wówczas gdy nie stanowi ono ich podstawowej misji.

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIE PROGRAMU.

Program może być finansowany z:

1. budżetu gminy,
2. budżetu państwa (programy rządowe),
3. środków pozyskanych z funduszy zewnętrznych (rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych),.

10. MONITOROWANIE PROGRAMU.

Monitoring programu odbywać się będzie na podstawie corocznej analizy sprawozdań z wykonania zadań poprzez składanie ich do 31 marca każdego roku Radzie Gminy w Szreńsku przez koordynatora Programu tj; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szreńsku.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Ryszard Oprawa
mgr inż. Ryszard Oprawa